

Encroachment zones Amsterdam

Architect Tako Postma en zijn team van ontwerpers en onderzoekers kregen de opdracht te onderzoeken aan welke eisen een zone tussen de privacy en openbaarheid moet voldoen. Resultaat van het onderzoek: een handleiding voor het ontwikkelen van 'encroachmentzones' en een serie voorbeeldontwerpen.

Onderzoek

De ontwerpers, sociologen en planologen keken in het onderzoek uitdrukkelijk naar de relatie tussen ontwerp en beheer van de encroachmentzones. Tako: 'Overall in het land hebben we voorzones bekeken, in allerlei soorten wijken met allerlei combinaties van bewoners: allochtonen en autochtonen, jongeren en ouderen, koop- en huurwoningen. We hebben voorbeeldontwerpen gemaakt voor de Kolenkitbuurt, die we hebben gepresenteerd in een soort campinggids: icoontjes brengen alle verschillende ontwerp- en beheeraspecten in beeld. De resultaten van het onderzoek zijn ook vertaald in een handleiding voor het ontwerpen en beheren van de stroken. Deze handleiding is ook bruikbaar voor andere buurten. Als basis voor een programma van eisen of als onderlegger voor een ontwerp. Maar vooral ook om ervoor te zorgen dat de juiste ontwerpen in de juiste context worden gemaakt en dat de organisatie van beheer en onderhoud past bij de gekozen vorm.'

'Je bankje op de stoep, wijntje drinken ...'

Bijzonder aan het onderzoek is de combinatie van verschillende deskundigheden. 'Het is ingewikkeld om onderzoekers en ontwerpers samen te laten werken,' zegt stedenbouwkundige Esther Vlaswinkel. 'Onderzoekers willen antwoorden geven, bewijzen zien. Soms zijn ze teleurgesteld dat het onderzoek niet dieper kon gaan, dat niet alles boven tafel is gekomen.'

Wat ook ingewikkeld was: probeer maar eens de juiste verhouding helder te krijgen tussen de aspecten die wel of niet bepalend zijn geweest voor een geslaagde strook. Zijn die aspecten universeel of zouden ze bijvoorbeeld geen rol hebben gespeeld als de voorstrook in een andere wijk had gelegen, in een andere straat met andere mensen? Wat in de ene straat mislukt, kan wel werken in een andere straat. Neem de Keizersgracht in Amsterdam, je bankje op de stoep, wijntje drinken. Een leuk en charmant beeld. Maar een biertje drinken op de vensterbank in een volkswijk ... daar zou je heel andere associaties bij kunnen hebben.'

Nederland praat mee

Het team heeft twintig voorbeelden van encroachmentzones in vooral vernieuwingswijken uitgebreid bekeken. Twee à drie teamleden – ontwerpers en onderzoekers – interviewden bewoners door heel Nederland. 'Dat werkte heel goed, hierdoor konden we dwarsverbanden leggen,' zegt Tako. 'Architecten, stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten, industrieel ontwerpers en sociologen vogelden uiteindelijk samen uit welke thema's een rol spelen bij de zones.' Een voorbeeld van een encroachmentzone is de Kolenkitbuurt in Amsterdam.

inbo

Opdrachtgever: Stadsdeel Bos en Lommer, Far West, Eigen Haard, AWW

Jaar onderzoek: 2007-2008

Projectteam: Tako Postma, Esther Vlaswinkel, Mariette Oldeman, Emilie Kock, Francien de Groot, André Kanters, Martijn Tillema

